

การรำแก้บนหลวงพ่อวัดไร่จิง จังหวัดนครปฐม

มรกต ไพศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมและการพัฒนา)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2556

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การรำแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิง จังหวัดนครปฐม

DANCE AS VOTIVE OFFERING TO LUANG PHO WAT RAI-KHING , NAKORN PATHOM PROVINCE

มรกด ไพรศรี 5137492 LCCU/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมและการพัฒนา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: โสพล ศิริไสย์, Ph.D. ขนบพร วงกาพลินธุ์, Ph.D. (CREATIVITY PSYCHOLOGY)

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การรำแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิง จังหวัดนครปฐม เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ศึกษาระบบความเชื่อต่อองค์หลวงพ่อดำไร่จิง ศึกษารูปแบบกระบวนการรำและดนตรีที่ใช้ในการแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิง และศึกษาวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของละครรำแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิง ตำบลไร่จิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ จากข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ผลการวิจัยมีดังนี้

หลวงพ่อดำไร่จิงเป็นพระพุทธรูปที่มีผู้ศรัทธาและนิยมมาสักการะขอพรกันมาก มีความเชื่อว่า หลวงพ่อดำไร่จิงสามารถสร้างปาฏิหาริย์ในเรื่องการแคล้วคลาด ความปลอดภัย การสมปรารถนา และความสุข ซึ่งทำให้เกิดพิธีกรรมต่างๆ ได้แก่ การกราบไหว้ขอพร การบริจาคน้ำ การทำพระเครื่อง การสะเดาะเคราะห์ การบนบานและการแก้บน

การรำแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิงเกิดจากความนิยมหรือความสนใจเป็นส่วนตัวของพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เจ้าอาวาสผู้ก่อตั้งวัดไร่จิง ซึ่งหลังจากท่านมรณภาพ ชาวบ้านและคณะกรรมการวัดจึงจัดแสดงละครรำในงานเพื่อต้องการแสดงความมุขิตาจิต และระลึกถึงท่านเจ้าอาวาสพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ภายหลังจากได้นำละครมาใช้แก้บนหลวงพ่อดำไร่จิงซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่วัดไร่จิง ปัจจุบันละครรำแก้บนกลายเป็นสัญลักษณ์ในการแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิง ซึ่งกระบวนการรำแก้บนมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การบูชาครู เป็นการแสดงความเคารพทูลทั้งสองศาสตร์ ได้แก่ ครูละครและครูดนตรี โดยใช้หมากพลู รูป เทียน ดอกไม้พวงมาลัย และเงินก่านล 6 บาท การบูชาจะเริ่มก่อนเวลาแสดงประมาณ 30 นาที โดยหัวหน้าคณะละครจะเป็นผู้ทำพิธีบูชาครูละคร หัวหน้าวงดนตรีจะเป็นผู้ทำพิธีบูชา ครูดนตรี ขั้นตอนที่ 2 การบรรเลงโหมโรง เป็นการบรรเลงโหมโรงด้วยเพลงสาธุการด้วยวงปี่พาทย์ เพื่อประกาศ ให้คนทราบว่าละครใกล้จะเริ่มรำแล้ว และขั้นตอนที่ 3 การรำแก้บน เป็นการรำเพลงช้าและเพลงเร็ว โดยผู้แสดงจะเริ่มจากการรำในทิสที่ 1 คือ ทิสที่หันหน้าเข้าหาองค์หลวงพ่อดำไร่จิง เริ่มต้นด้วยการนั่งคุกเข่า หันหน้าตรงและเริ่มเต้น การรำด้วยการใช้ท่ารำที่สื่อถึงการสักการะองค์หลวงพ่อดำไร่จิงด้วยท่าไหว้ จากนั้นหันอีก 2 ทิศ และกลับมาที่ทิสที่ 1 แล้วลงเพลงลา ผู้แสดงจะนั่งลงคุกเข่าแล้วจบการรำด้วยท่าไหว้และก้มกราบ

บทบาทหน้าที่ของละครรำแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิง ตำบลไร่จิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) บทบาทหน้าที่ของการรำแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิงในพิธีกรรม 2) บทบาทหน้าที่ของการรำแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิงในการสร้างความบันเทิง 3) บทบาทหน้าที่ของการรำแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิงในการสืบทอดวัฒนธรรม 4) บทบาทของการรำแก้บนหลวงพ่อดำไร่จิงต่อชุมชน

คำสำคัญ: การรำแก้บน / หลวงพ่อดำไร่จิง / จังหวัดนครปฐม

DANCE AS VOTIVE OFFERING TO LUANG PHO WAT RAI-KHING, NAKORN PATHOM PROVINCE

MORAKOT PRAISRI 5137492 LCCU/M

M. A. (CULTURE AND DEVELOPMENT)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SOLOT SIRISAI , Ph.D. KANOPPORN WONGGARASIN , Ph.D. (CREATIVITY PSYCHOLOGY)

ABSTRACT

“Dance as Votive Offering to Luang Pho Wat Rai-khing, Nakorn Pathom” is this qualitative research. The objectives are to study the belief, the style, and the procedures of dance and music used as a votive offering, and to analyze the roles of dance as a votive offering to Luang Pho Wat Rai-khing, Rai-khing Sub-district, Sam Phran District, Nakorn Pathom Province. The research is done by studying and analyzing data from related document and field data. The results are as follows:

Luang Pho Wat Rai-khing is the Buddha image that is highly revered and people usually come to honor him and ask for his blessing. It is believed that Luang Pho Wat Rai-khing can create a miracle in avoiding harm, ensuring safety, and fulfilling one’s wishes and happiness. Therefore, there are many ceremonies and activities to worship him, including paying homage, asking for his blessing, donating, making of small Buddha images, removing one’s bad fortune, making a vow, and a votive offering.

The origin of dance as a votive offering to Luang Pho Wat Rai-khing is from the personal favor or interest of Phra Ubaleekhunupamajan, the abbot and the founder of Wat Rai-khing. After his death, villagers and the temple’s committee held a dance at his funeral to express their sympathy and gratefulness to him. Later, the dance was also used as a votive offering to Luang Pho Wat Rai-khing, the Buddha image of the temple. At present, the dance has become the symbol of the votive offering to Luang Pho Wat Rai-khing. The procedures of the dance were divided into 3 steps. The first step is honoring the teachers to pay respect to the teachers of the 2 arts, which are dance and music. The offerings are betel nuts, incense sticks, candles, flower garlands, and the offering of money (6 baht). The honoring will precede the dance by 30 minutes. The leader of the dance team will perform the honoring of the teacher of the dance, while the leader of the music band will perform the honoring the teacher of the music. The second step is playing the overture music with a *Sathukan Song*, the song for inviting good spirits, by *Piphat* ensemble, to announce the start of the dance. The third step is the dance, which consists of a slow dance and a fast dance. The dancer will start dancing in the first direction, which is the direction facing Luang Pho Wat Rai-khing, by sitting on one’s knees, face straight, and using the *Wai* dance to pay homage to Luang Pho Wat Rai-khing. Then the dancer will turn to the other two directions and back to the first direction again with the ending of the music. The dancer will sit on Their knees and end the dance with a *Wai* and *Krab*.

The roles of dance as a votive offering to Luang Pho Wat Rai-khing, Rai-khing Sub-district, Sam Phran District, Nakorn Pathom Province can be divided into 4 aspects; 1) the role of the dance as a ceremony; 2) the role of the dance as an entertainment; 3) the role of the dance as a cultural inheritance; 4) the role of the dance as the dance of community.

KEY WORDS: DANCE AS VOTIVE OFFERING / LUANG PHO WAT RAI-KHING / NAKORNPATTHOM PROVINCE

199 pages

Copyright by Mahidol University